

Informacje podstawowe

Nazwa przedmiotu	Wprowadzenie do liturgii
Prowadzący	Ks. dr Waldemar Bartocha
Wydział	Wydział Teologiczny
Kierunek	Turystyka religijna
Poziom studiów	studia pierwszego stopnia (licencjackie)
Profil studiów	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Moduł specjalnościowy	
Dyscyplina naukowa, do której odnoszą się efekty uczenia się	nauki teologiczne
Obowiązuje od roku akademickiego	2025/2026
Rok studiów	1
Semestr	2
Język wykładowy	polski
Status przedmiotu (<i>obowiązkowy, do wyboru</i>)	obowiązkowy
Odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się (<i>symbole</i>)	CTR_W10; CTR_U06
Rodzaj zajęć (<i>wybór z listy*</i>)	wykład
Liczba godzin	30
Liczba ECTS	2
Wymagania wstępne	ogólna wiedza z zakresu nauk humanistycznych na poziomie szkoły średniej
Opis i cele przedmiotu	Wprowadzenie do liturgii obejmuje najważniejsze zagadnienia związane z fundamentalnymi rzeczywistościami liturgii, która jest źródłem i szczytem życia Kościoła (co jest jej istotą, jej osią, jej głównym nurtem). Celem przedmiotu jest zatem zapoznanie studenta z etymologią i znaczeniem słowa liturgia oraz różnymi opisowymi próbami definicji liturgii (encyklika "Mediator Dei", Konstytucja o liturgii świętej "Sacrosanctum concilium" i KKK, list apostolski "Desiderio desideravi"), sposobami obecności Chrystusa w liturgii oraz eklezjalnym jej wymiarem (liturgia jako epifania Kościoła), ze strukturą zgromadzenia liturgicznego oraz podziałem funkcji w tymże zgromadzeniu. Podczas wykładów studenci zapoznają się ze strukturą Mszy Świętej oraz ze światem postaw i gestów, z których jest utkana jej celebracja jak również z symboliką przestrzeni liturgicznej i jej ukształtowaniem. Celem wykładów jest także przedstawienie rozwoju życia liturgicznego na przestrzeni epok

	kulturowych wraz z prezentacją rodzin liturgicznych w Kościele wschodnim i zachodnim (ogólna ich charakterystyka). Student doskonali umiejętności w zakresie posługiwania się podstawową wiedzą liturgiczną w formacji innych osób, także podczas pielgrzymek, nabywa umiejętności jak wykorzystać wiedzę liturgiczną oprowadzając turystów po sanktuariach czy innych ważnych ośrodkach kultu religijnego. Student dostrzega różnice pomiędzy liturgią a różnymi formami pobożności ludowej i potrafi je opisać oraz wykorzystać w eklesjalnej <i>praxis</i>.
--	--

Treści programowe

Temat/blok zajęć:	Liczba godzin
1. Etymologia słowa liturgia. Pojęcie liturgii w encyklice Mediator Dei, KL, KKK i w liście apostolskim "Desiderio Desideravi" papieża Franciszka. Liturgia a pobożność ludowa (podobieństwa i różnice)	2
2. Sposoby obecności Chrystusa w liturgii. Potrójna norma liturgiczna.	2
3. Liturgia i ciało (postawy, gesty, działania).	2
4. Elementy naturalne w służbie liturgii.	2
5. Zgromadzenie liturgiczne podmiotem liturgii. Struktura hierarchiczna i podział funkcji w zgromadzeniu liturgicznym.	2
6. Teologiczne i prawne podstawy posług i funkcji wiernych świeckich w liturgii.	2
7. Przestrzeń liturgiczna i jej ukształtowanie.	2
8. Przedmioty i szaty liturgiczne.	2
9. Rozwój życia liturgicznego na przestrzeni epok kulturowych. Rodziny liturgiczne w Kościele wschodnim i zachodnim (ogólna charakterystyka)	2
10. Księgi liturgiczne rzymskie	2
11. Itinerarium liturgiczne po Ziemi Świętej i Rzymie	2
12. Pojęcie i źródła prawa liturgicznego. Inkulturacja w liturgii.	2
13. Liturgia i pobożność ludowa w sanktuarium. Pielgrzymki do sanktuariów.	2
14. Obrzędy Mszy Świętej.	4
Łącznie godzin:	30

Opis przedmiotowych efektów uczenia się i sposoby ich weryfikacji

Kategoria efektu (W, U, K)	<u>Kierunkowe</u> efekty uczenia się <i>(co ogólnie absolwent po tych studiach będzie wiedział i umiał)</i>	Opis przedmiotowych efektów uczenia się <i>(wyłącznie czasownikami operacyjnymi - czynności, które da się zweryfikować, mierzalne; w nawiasie należy podać numery tematów zajęć, które realizują dany efekt)</i> <i>(co konkretnie student po tym przedmiocie będzie wiedział i umiał)</i>	Sposoby weryfikacji efektów uczenia się <i>(np.: kolokwium pisemne, egzamin ustny, egzamin pisemny, sprawozdanie, prezentacja na zajęciach, raport, projekt indywidualny, grupowy..)</i>
CTR_W10	absolwent zna i rozumie w stopniu zaawansowanym fakty, teorie, metody i zależności między nimi oraz różnorodne, złożone uwarunkowania prowadzonej działalności zawodowej, w szczególności zagadnienia z zakresu liturgii Kościoła Katolickiego	W1 - student wie jaka jest różnica pomiędzy liturgią a pobożnością ludową; zna różne formy celebracji liturgicznych i pobożności ludowej, jakie są obecne w sanktuariach (tematy: 1,13) W2 - student dostrzega różnice pomiędzy znakiem a symbolem w liturgii, zna biblijne i teologiczne znaczenie postaw, gestów i działań obecnych w strukturze Mszy Świętej oraz symbolikę przestrzeni liturgicznej, przedmiotów i szat liturgicznych (tematy: 3-8, 14) W3 - student zna w zarysie genezę i historię liturgii chrześcijańskiej ze szczególnym uwzględnieniem epok w rozwoju liturgii rzymskiej (tematy: 9-11)	Kolokwium pisemne (praca śródsesemestralna) Kolokwium ustne
CTR_U06	absolwent potrafi w innowacyjny sposób wykonywać zadania oraz rozwiązywać złożone i nietypowe problemy w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach, planować samodzielnie własne uczenie się, komunikować się z otoczeniem i uzasadniać swoje stanowisko, w tym twórczo wykorzystywać wiedzę na temat historii, zwłaszcza dziejów biblijnych i dziejów	U1 – student potrafi zdobytą wiedzę liturgiczną wykorzystać w eklesjalnej <i>praxis</i> , np. w ramach szeroko pojętej formacji liturgicznej, w przygotowaniu liturgii podczas pielgrzymek, komentarzy liturgicznych (tematy: 1-14) U2 – student potrafi zdobytą wiedzę liturgiczną wykorzystać podczas oprowadzania turystów po sanktuariach; umie im wyjaśnić jakie formy pobożności ludowej są rozwijane w danym sanktuarium oraz potrafi	Kolokwium pisemne (praca śródsesemestralna) Kolokwium ustne Dyskusja podczas zajęć ze studentami

	chrześcijaństwa, oraz archeologii i liturgii dla funkcjonowania turystyki religijnej	twórczo wykorzystać wiedzę na temat historii kultu świętych wizerunków i w przystępny sposób przekazywać ją innym (tematy 1-14)	
--	--	---	--

Metody dydaktyczne

(dostosowane do przedmiotowych efektów uczenia się)

1.	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień
2.	Dyskusja moderowana
3.	Analiza dokumentów magisterium Kościoła i tekstów liturgicznych

Opis nakładu pracy studenta w ECTS

Kontakt z prowadzącym	Aktywność	Liczba godzin	Razem liczba godzin / ECTS
bezpośredni	udział w zajęciach	30	30 h/1 ECTS
praca własna	Przygotowanie do kolokwium pisemnego (test sprawdzający śródsesemestralny)	15	15h/0.5 ECTS
	Przygotowanie do kolokwium ustnego na zakończenie wykładów	15	15h/0.5 ECTS

Kryteria oceny końcowej

(Opis składowych oceny końcowej zajęć, rozkład procentowy lub punktowy, informacja o dopuszczalnej liczbie nieobecności, inne kryteria)

Na ocenę końcową składają się: obecność na wykładach (dozwolone dwie nieobecności nieusprawiedliwione), wynik z kolokwium pisemnego (praca śródsesemestralna w formie testu sprawdzającego), aktywność na zajęciach oraz wynik z końcowego kolokwium ustnego (kolokwium ustne przeprowadzane w oparciu o tezy podane przez wykładowcę). Procentowo ocenienie testu sprawdzającego (kolokwium pisemne) przedstawiać się będzie następująco: 0-59 procent – ndst (2); 60-66 procent – dst (3); 67-76 procent – dst plus (3,5); 77-86 procent – db (4); 87-94 procent – db plus (4,5); 95-100 procent – bdb (5). Inspiracją do takich wyliczeń jest paragraf 49 ustęp 3 Regulaminu Studiów na UKSW obowiązujący od 01.10.2023.

Rozkład procentowy oceny końcowej:

- kolokwium pisemne (40 procent oceny końcowej);
- kolokwium ustne (50 procent oceny końcowej);
- obecność na zajęciach i aktywny w nich udział (10 procent oceny końcowej).

Literatura obowiązkowa

1.	Konstytucja o liturgii świętej <i>Sacrosanctum Concilium</i> , w: Sobór Watykański II, Konstytucje, Dekrety, Deklaracje, Poznań 2002 (nowe tłumaczenie), s. 48-78.
2.	Franciszek, List apostolski <i>Desiderio desideravi</i> , Poznań 2022.

3.	Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, <i>Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii. Zasady i wskazania</i> , Poznań 2003, nn. 1-92 (s. 13-73).
----	---

Literatura uzupełniająca

1.	Bartocha W., <i>Historia i teologia chrzcielnicy</i> , Łódzkie Studia Teologiczne 26(2017) nr 2, s. 111-121.
2.	Bartocha W., <i>Jaka jest relacji pobożności ludowej do liturgii?</i> , w: Wierzyć i rozumieć. Refleksje nad przesłaniem wiary w Katechizmie Kościoła Katolickiego, red. G. Dziewulski, M. Marczak, A. Perzyński, J. Wolski, Łódź 2013, s. 242-245.
3.	Guardini R., <i>Znaki święte</i> , Jasna Góra 2022.

* lista rodzajów zajęć

- ☐ ćwiczenia (audytoryjne, translatoryjne, terenowe, warsztatowe, projektowe)
- ☐ ćwiczenia laboratoryjne, komputerowe
- ☐ lektorat języka obcego nowożytnego/starożytnego
- ☒ wykład kierunkowy
- ☐ wykład monograficzny lub konwersatorium monograficzne
- ☐ seminarium dyplomowe
(sem. magisterskie, licencjackie lub inżynierskie, na którym student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową, wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)
- ☐ pracownia dyplomowa (programistyczna, chemiczna, fizyczna, biologiczna, inżynierska)
(zajęcia laboratoryjne, na których student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)